Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004782

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-08-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №70 про видачу диплому доктора філософії (PhD)

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Барковський Микита Олександрович
2. Mykyta Barkovskyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 033

Назва наукової спеціальності: Філософія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філософія

Дата захисту: 09-09-2026

Спеціальність за освітою: Філософія

Місце роботи здобувача: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15872

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02.91.09

Тема дисертації:

1. Концепт мудрості-пання у трактаті Буддгаґгоси «Вісуддгімаґґа»

2. The Concept of Wisdom-Paññā in Buddhaghosa's Treatise Visuddhimagga.

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена історико-філософському дослідженню концепту мудрості (paññā) у трактаті Буддгаґгоси «Вісуддгімаґґа». Мета роботи полягає в реконструкції мудрості як нормативно-процедурного механізму правильного розуміння. Палійський канон Тіпітака залучено як контрольний корпус для встановлення канонічного образу мудрості та визначення способів його коментаторської систематизації, переосмислення і доповнення у «Вісуддгімаззі». Джерельну основу дослідження становлять Віная-пітака, Сутта-пітака, Абгідгамма-пітака та «Вісуддгімаґґа». Методологія поєднує текстоцентричний підхід, історико-філософську реконструкцію, концептуальний, функціонально-жанровий, структурно-процедурний і герменевтичний аналіз. Окрему увагу приділено розмежуванню понять paññā, ñāṇa та di□□hi. Установлено, що в палійському каноні мудрість не має єдиної замкненої дефініції, а розкривається через функції, умови й результати практики. У Віная-пітаці вона пов'язана з дисциплінарною нормою та розрізненням належного і

неналежного; у Сутта-пітаці – з Чотирма шляхетними істинами, причинністю, Шляхетним восьмишляхом і розумінням «як є насправді»; в Абгідгамма-пітаці – з аналітичним описом пізнавальних чинників. Показано, що «Вісуддгімаґґа» надає канонічному матеріалу послідовної коментаторської організації. Мудрість постає як епістемічна компетентність, що формується через умови, вправляння, розрізнення, перевірку й самокорекцію та функціонує в системі шляху очищення. Її правильність підтверджується не лише дефініцією, а й результативністю практики, розрізненням правильного і хибного напряму та подоланням помилок проникливого споглядання. Наукова новизна полягає в реконструкції мудрості як процедурно організованої епістемічної компетентності та в уточненні співвідношення канонічного й коментаторського рівнів буддійської думки. Ключові слова: індійська філософсько-релігійна думка, мудрість, буддійська філософія, тхеравада, палійський канон, Тіпітака, Буддгаґгоса, «Вісуддгімаґґа», коментаторська традиція, буддійські практики медитації, арагант, йоґа, самадгі, розум, дгамма, індрія, свідомість, сотореологія, герменевтика, епістемологія.

2. The dissertation is devoted to a historical-philosophical study of the concept of wisdom (paññā) in Buddhaghosa's treatise Visuddhimagga. The central focus of the work is the question of how the Theravada tradition describes correct understanding, what conditions support it, through which procedures it is formed, and by what means it is verified. The study proceeds from the premise that wisdom (paññā) cannot be reduced merely to the general meaning of "understanding" or to a particular type of knowledge. In philosophical analysis, it emerges as an epistemic competence that participates in the ordering of practice, in distinguishing between what is correct and what is erroneous, and in confirming the effectiveness of the Buddhist path. The relevance of the work is determined by the limited representation in the Ukrainian academic environment of specialized historical-philosophical studies of key Theravada concepts, particularly wisdom (paññā). Especially important is the analysis of cases in which material from the Pali Canon Tipiṭaka is compared with Buddhaghosa's commentarial systematization in the Visuddhimagga. Such comparison makes it possible to demonstrate how the early textual descriptions of wisdom receive consistent systematization in the commentarial treatise, linked to the system of purifications (visuddhi), the gradual nature of practice, self-verification, and the demarcation of erroneous paths. The aim of the study is a historical-philosophical reconstruction of the concept of wisdom (paññā) in Buddhaghosa's treatise Visuddhimagga as a normative-procedural mechanism of correct understanding. The Pali Canon Tipiṭaka is used as a control corpus, which allows the establishment of the original canonical image of wisdom and the tracing of which of its elements are systematized, rethought, or supplemented in the Visuddhimagga by commentarial means of verification and self-correction. The object of the study consists of Pali canonical and commentarial texts that function in the Theravada tradition as sources of normative description of correct understanding. The subject of the study is the concept of wisdom (paññā) in Buddhaghosa's treatise Visuddhimagga, as well as the ways of its commentarial formalization in comparison with the material of the Pali Canon. The source base of the dissertation comprises the Pali Canon Tipiṭaka and Buddhaghosa's treatise Visuddhimagga. The canonical material is used to reconstruct the early ways of describing wisdom (paññā) in the Vinaya-piṭaka, Sutta-piṭaka, and Abhidhamma-piṭaka. The Visuddhimagga is considered the main material for studying the commentarial systematization of this concept. The work consistently distinguishes between the canonical and commentarial levels of analysis, which makes it possible to avoid directly identifying early canonical material with the later system of its interpretation. Methodologically, the study relies on a text-centered approach, historical-philosophical reconstruction, and conceptual analysis. For the study of the Pali Canon, a functional-genre approach is employed, which allows consideration of the differences between the disciplinary, instructional, and analytical types of exposition in the three "baskets" of the Tipiṭaka. The analysis of the Visuddhimagga is carried out through a structural-procedural approach aimed at identifying how the path of purification, the sequence of verification of understanding, and the methods of correcting erroneous interpretations are organized in the treatise. To clarify the relationship between canonical formulations and commentarial explanations, elements of hermeneutic analysis are also employed. An essential condition of the study is the analytical differentiation of wisdom (paññā), knowledge (ñāṇa), insight (vijjā), and view (diṭṭhi). The research was conducted within the framework of the scientific programs of the Sector of the History of Eastern Philosophy at the Department of the History of

Foreign Philosophy of the H. S. Skovoroda Institute of Philosophy of the NASU and is related to the planned research topic “Wisdom and Excellence as Factors of Human Perfection in Eastern Philosophical Traditions.” The main provisions of the dissertation were tested at international and all-Ukrainian scientific conferences, Oriental studies readings, and seminars for researchers of Eastern philosophies. The main results of the work are reflected in the author’s publications devoted to Theravada in Ukraine, the translation of the Dhammacakkappavattana Sutta, the gnoseological stages of awakening in Theravada Buddhism, and Buddhaghosa’s hermeneutic approach to the concept of wisdom in the Visuddhimagga. Keywords: Indian philosophical-religious thought, wisdom, Buddhist philosophy, Theravada, Pali Canon, Tipiṭaka, Buddhaghosa, Visuddhimagga, commentarial tradition, Buddhist meditation practices, arahant, yoga, samādhi, mind, dhamma, indriya, consciousness, soteriology, hermeneutics, epistemology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Барковський, М. (2023). Особливості функціонування буддійської традиції тхеравади в Україні. Науковий щорічник “Історія релігій в Україні”, 1(33), 182–193. https://doi.org/10.33294/2523-4234-2023-33-1-182-193
- Барковський, М. (2025). П’ять гносеологічних етапів пробудження в буддизмі тхеравади: Cakkhu, ñāṇa, paññā, vijjā, āloka. Мультиверсум. Філософський альманах, 1(2[182]), 101–113. https://doi.org/10.35423/2078-8142.2025.2.1.6
- Барковський, М. О. (2025а). Дгаммачаккаппаваттана-сутта / Переклад з палі, вступна стаття та коментарі М. О. Барковського. Східний світ, 3(128), 201–211. https://doi.org/10.15407/orientw2025.03.201
- Барковський, М. О. (2026). Концепт мудрості (paññā) у «Вісудгіміззі»: Герменевтичний підхід Буддгаґгоси. Культурологічний альманах, 2, 160-165. https://doi.org/https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.2.18
- International conference «Vernacular Buddhism in Asia and Europe», University of Tartu (Estonia), з доповіддю на тему «The activities of Bhante Narada in the context of the spread of Theravada teachings in Ukraine» – 5 травня 2023 р.;
- Міжнародній конференції «Історія релігій в Україні», Львівський музей історії релігії, з доповіддю на тему «Особливості функціонування буддійської традиції тхеравади в Україні» (м. Львів – 23 травня 2023 р.);
- Міжнародній науковій конференції «XXVI Сходознавчі читання А. Кримського», Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України, з доповіддю на тему «Концепт мудрості (paññā) в Абгідгамма-пітаці» – 30 листопада 2023 р.;
- Міжнародній науковій конференції «XXVII Сходознавчі читання А. Кримського», Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України, з доповіддю на тему «Особливості інтерпретації концепту мудрості (paññā) буддійським філософом V ст. Буддгаґгосою» (27 червня 2024 р.);
- Семінарі дослідників східних філософій, засідання CXLVIII, Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, з доповіддю на тему «Концепт мудрості-пання у трактаті Буддгаґгоси «Вісуддгімаґґа»» – 25 березня 2025 р.;
- Міжнародній науковій конференції «XXVIII Сходознавчі читання А. Кримського», Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України, з доповіддю на тему «Гносеологічні стадії пробудження в буддизмі

тхеравади: аналіз понять cakkhu, ñāṇa, paññā, vijjā та āloka» – 26-27 червня 2025 р.;
- IX Конгресі сходознавців, Навчально-науковий інститут філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, з доповіддю на тему «Буддгаґоса і сучасна герменевтика тхеравади: як коментар конструює “голос Будди”» – 16 грудня 2025 р.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стрелкова Анастасія Юріївна

2. Anastasiia Y. Strelkova

Кваліфікація: д. філ. н.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2859-8425

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гнатовська Ганна Василівна

2. Ганна В. Гнатовська

Кваліфікація: к.філос.н., доц., 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9699-1037

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 01020944

Місцезнаходження: Київ, 01133, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колесник Ігор Миколайович

2. Igor M. Kolesnyk

Кваліфікація: к. філос. н., доц., 09.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5189-3804

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Окороков Віктор Броніславович

2. Viktor Okorokov

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8606-677X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Науки, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завгородній Юрій Юрійович

2. Yurii Y. Zavhorodnii

Кваліфікація: д.філос.н., с.д., 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8460-1636

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417012

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Лях Віталій Васильович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Лях Віталій Васильович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Мулярчук Євген Іванович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна